

Acuáticas

Musgo de auga

Outros
nomes

Fontinalis

Altura que acada: 2-5cm

Cor: verde moi escura

Tempada: todo o ano

É un xénero de musgos subacuáticos que pertence á subclase Bryidae. O xénero está moi estendido polo Hemisferio Norte, e inclúe especies que se producen en auga estancada ou en auga corrente.

Espárrago de mar

Outros
nomes

Salicornia

Altura que acada: menos de 3dm

Cor: verde brillante da follaxe na primavera, adquirindo tonalidades avermelladas cara ao período estival

Tempada: todo o ano

As especies de *Salicornia* son pequenas, usualmente menores a 3 dm de altura, herbáceas suculentas cun talo horizontal e ramas laterais erectas. Follas pequenas e escamosas, aparentando a planta non ter follas. Moitas especies son verdes, pero a súa follaxe torna a vermello no outono. As flores hermafroditas son polinizadas por vento, froito pequeno, suculento, contén unha soa semente. As especies poden tolerar xeralmente inmersión en auga salgada. Usan a vía de C4 para absorber dióxido de carbono, da atmosfera. É unha vía máis eficiente para a fotosíntesis.

Xunco afiado

Outros
nomes

Scirpus

Altura que acada: 150-200cm

Cor: talo verde

espigas crema ou parda avermellada

froitos verdosos

Tempada: todo o ano

Son plantas anuais ou perennes, arrosetadas ou caulescentes, cespitosas e/o rizomatosas ou estoloníferas, culmos e escapos teretes ou triangulares, sólidos; plantas hermafroditas. Follas con ou sen lámina; lígula presente ou ausente. Inflorescencia variadamente involucrada, capitada ou difusa, basicamente paniculado-cimosa; flósculos unibracteados, numerosos, as escamas imbricadas en espiral; porcas do perianto ausentes a varias; estambres 1–6; carpelos 2 ou 3, ovario atenuado cara ao estilo pero non articulado con leste, entón o corpo do froito continuo co rostro.

O Xunco de esteiras ou “Juncus effusus” é unha planta acuática ideal para adornar zonas húmidas, estanques ou xardíns de auga. Utilízase en restauracións ambientais de zonas húmidas. Serve de acubillo ás faunas locais.

Outros
nomes

Juncus effusus

Altura que acada: 60-70cm

Cor: verde brillante

Tempada: desde finais de primavera ata ben entrado o verán

Outros
nomes

Zostera nolti

Altura que acada: 5-25cm

Cor: verde brillante

Tempada: desde finais de primavera e no verán

Pranta mariña que habita augas moi salinas. Esta fanerógama acuática é unha planta de porte herbáceo, perenne, que vive permanentemente mergullada. As súas follas son alongadas e estreitas e florece a finais de primavera e no verán.

Con todo a especie *Zostera noltii* aparece máis ben localizada nas augas pouco profundas (0,1-1,5 m), onde as presións mecánicas son fortes e os sedimentos de textura groseira e pobres en materia orgánica.

Borrazo

Outros
nomes

Spartina maritima

Altura que acada: 2-7dm

Cor: verdes na primavera e verán, volvéndose pardos claros no outono e no inverno

Tempada: todo o ano

É unha herbácea perenne rizomatosa, crecendo 2-7dm de altura, verdes na primavera e verán, volvéndose pardos claro no outono e no inverno. Xeralmente formada por 2 a 4 espigas de 4 a 10 cm; estas portan numerosas espiquillas unifloras. Sementes en todos os lados das ramas.

Habita en chan limoso moi húmido, e de salinidade elevada, cubertos nas pleamarés. Vive perfectamente no infraestero: na marisma externa halófila, de estuarios con influencia de mareas grande.

Especie sensible á alteración do seu hábitat. Poden derivarse ameazas con actividades que alteren a poboación: recheos, novos cultivos mariños etc.

Árboles

Outros
nomes

Alnus glutinosa

Altura que acada: 25m

Cor: follas verdes

madeira marrón escuro avermellado
claro

Tempada: de xaneiro a marzo

É unha árbore do xénero *Alnus*, da familia das betuláceas e é a árbore por excelencia das ribeiras galegas formando os chamados bosques galería.

A folla é duns 6 a 12 cm de longo con pecíolos curtos (5–10 cm), de cor verde escura, pola parte anterior e un chisco más clara que polo revés, limbo arredondado e con extremidade truncada. Unha orixinalidade é que ficam verdes até a súa caída no outono. Con 5 a 8 pares de nervios paralelos. Feixes de pelos abrancazados ou arroibados nas axilas do revés. Cando agroman na primavera, resultan algo pilosas, ficando moi cedo sen pelos. As follas novas e os gomos son moi pegañentos cando son novos, con características glándulas resinosas. Xemas estreitas e ovoides, clara e grosamente pedunculadas en forma de maza co extremo arredondado, de cor parda avermellada ou violácea, con frecuencia punteadas moi finamente de branco por secrecions céreas, as terminais maiores cás laterais. Inserción espiraliforme no ramíño. Atópanse cubertas por 3 escamas, das que só dúas son visíbeis.

Nas Gándaras de Budiño, na desembocadura do Ulla e no río Lérez, atopamos exemplos dos mellores amieirais da península.

Castiñeiro bravo

Outros
nomes

Castanea sativa

Altura que acada: 20m

Cor: castaño brillante

Tempada: outubro-decembro

É unha árbore caducifolia da familia Fagaceae apreciada pola súa madeira e os seus froitos comestíbeis, as castañas. Moitos exemplares acadan unha gran lonxevidade e teñen unha longa historia que se pode remontar a varios séculos.

Árbore que pode superar facilmente os 20 metros. Casca lisa de cor cincenta ou parduzca na xuventude, pasando despois a castaño-escura e agrietada lonxitudinalmente. O tronco é curto e grosso nos exemplares cultivados, e más esvelto nos silvestres.

Os froitos preséntanse en grupos de dous ou tres e están recubertos por unha casca verde con espiñas (o ourizo) de até 4 cm de diámetro que se abre en catro valvas. Cando o ourizo contén tres castañas, a central é máis pequena e con dúas caras planas, sendo as dos extremos coa cara interna plana e a externa convexa. Cada castaña (aqueronio) está protexida por unha cuberta correosa de cor parda-arrubiada, lustrosa no exterior e aterciopelada por dentro, coa base de cor más clara. Contén normalmente unha sóa semente cunha cuberta membranosa pardo-amarela (epispermo).

Catalpa común

Outros
nomes

Catalpa bignonioides

Altura que acada: 15-18m

Cor: flores brancas, púrpura nos exemplares novos

Tempada: florece no verán, entre maio e xullo e no outono

É unha árbore de follas caedizas 15 a 18 m de altura, cun toro de até 1 m de diámetro, coa casca pardo cinsenta. As follas son grandes, acorazonadas, de 2 a 3 dm de lonxitude e 1,5 a 2 dm de largo. As flores son de 2 a 4 cm, a xeito de trompeta, abrancazadas con tacas amarelas e violetas, en panículas de entre 20 a 40.

O froito é unha vaíña grande e longa (lembra aos legumes) de 2 a 4 dm de longo e 8 a 10 mm de diámetro, que fican nas pólas polo inverno. As vaíñas teñen numerosas sementes pardas achatadas con dúas ás delgadas.

Está emparentada coa Catalpa speciosa (Catalpa do norte), que se distingue polas panículas florais, con flores más miúdas e más numerosas.

Úsase moito coma ornamental, tanto en péns illados coma formando fileiras nas rúas e avenidas. Atura a seca mais gusta dos solos húmidos e do sol. Tense naturalizado en todo o mundo. É unha especie que atura ben a polución. Por todos estes motivos é unha especie axeitada coma ornamental en Galiza.

A madeira é moi boa e dura, polo que o seu traballo non é doada.postes e travesas.

Outros
nomes

Fagus sylvatica

Altura que acada: 35-40m

Cor: verde moi viva escurecendo na madurez

Tempada: setembro-outubro

É unha árbore dunha lonxevidade próxima a 250 anos e de crecemento lento que pode alcanzar os 35-40 m, con tronco recto e non ramificado, e copa ovalada no seu terzo superior.

As follas son simples, alternas nos talos novos, nos adultos saen en fascículos sobre pequenos braquiblastos, e caedizas. Son de pecíolo curto, e o limbo é de forma ovalada, co bordo ondulado, en principio algo festonado e prolongándose nunha lanaxe sedosa moi característica.

Teñen os nervios laterais ben marcados e paralelos (penninervia), son dunha cor verde moi viva polo feixe volvéndose más escuras na madurez, e dispóñense sempre en posición moi horizontal, captando a maior cantidade de luz posible. Iso fai que os seus bosques teñan un aspecto un tanto sombrío, case propio de conto de fadas, non permitindo crecer no chan a apenas ningunha outra planta. Frecuentemente, con todo, crece en bosques mixtos co abeto e outras especies do bosque caducifolio.

Ó bosque de faias chámasele faial.

Outros
nomes

Fraxinus excelsior

Altura que acada: 40m

Cor: cortiza gris ou pardo-agrisada

xemas pardo escuro a negras

Tempada: abril-maio

Especie caducifolia de cortiza lisa e con lenticelas en ramas e exemplares novos, gretada nos adultos.

O seu sistema radicular é potente e estendido e presenta un tronco derecho e cilíndrico cunha cortiza lisa e verde agrisada nos exemplares novos que se volve parda escura, rugosa e gretada nos exemplares adultos. A copa é alta, ovoide, estendida e pouco ramalluda.

As follas do freixo son dun tamaño que oscila entre os 20 e os 30 centímetros, caedizas, opostas, imparipinnadas, compostas de 9 a 13 folíolos (ás veces pode haber menos) de 5-11 x 1–3 cm cada un, sentados ou case sentados, entre ovados e lanceolados, acuminados no ápice, cuneados na base, serrados en todo o seu contorno, cun número de dentes dobre do número de nervios secundarios, verdes escuras na face e más pálidas no envés.

As follas, ó caer, adquieren unha tonalidade amarelenta moi chamativa.

Outros
nomes

Olea europaea

Altura que acada: 15-20m

Cor: verde, tórnase negra na completa madurez

Tempada: abril-xuño

É unha árbore perennifolia, de tamaño mediano.

Moi ramoso, de toro nodoso e cortiza esburacada e castaña, pode chegar alcanzar de 15 a 20 m de altura e vivir moito tempo. Porén, pola acción de animais cavadores ou vivir en lugares moi venteados ou expostos ás brétemas, xeralmente adopta un aspecto arbustivo, manténdose en bolas compactas e impenetrábeis, tomando a forma dun mato espiñento. Na maioría das formas de cultivo, as oliveiras son mantidas a unha altura de 3 a 7 metros de altura, a fin de facer posíbel o seu cuidado e a recolleita dos froitos.

O froito, a oliva é unha drupa, da que a pel (epicarpo) está recuberta dunha materia cerosa impermeábel á auga, e unha polpa (mesocarpo) carnosa, rica en materia graxa, almacenada durante a época de lipoxénese, que vai entre fins de agosto e o inicio da maduración. En inicio verde, tórnase negra na completa madurez. A coia moi dura, ososa, está formada dun envoltorio (endocarpo) que se esclerosa no verán a partir de finais de xullo e contén unha améndoa con dous ovarios, dos cales un é, polo xeral, estéril e non funcional: ese gran (raramente os dous) produce un embrión, que dará unha oliveira nova se as condicións son favorábeis.

Piñeiro do país

Outros
nomes

Pinus pinaster Aiton

Altura que acada: 30m

Cor: verde escuro e cortiza parda avermellada

Tempada: todo o ano

É unha árbore ximnosperma da familia das pináceas, de folla perenne e que pode acadar os 30 metros de altura. É unha das árbores más abondosas de Galiza na súa variedade atlántica, ocupando aproximadamente o 36% da superficie arborada da mesma, como consecuencia de repoboacións efectuadas nos últimos dous séculos, xa que é unha especie de crecemento rápido.

O Himno de Galicia (Os Pinos) refírese a esta árbore coma un dos símbolos do país.

O nome xenérico latino *Pinus* que dá lugar ao galego piñeiro, parece derivar do celta *pin*: montaña, pola facilidade con que algunas das súas especies medran en terreos case sen solo.

Presenta copa irregular e aberta, cun toro recto que chega ao 1,2 m de diámetro, coas pólas verticiladas e abertas, coa casca fendida, de cor cinsenta nos exemplares novos, tirando xa cara ao castaño avermellado canto máis vellos, grossa e profundamente gretada especialmente na base.

Piñeiro manso

Outros
nomes

Pinus pinea

Altura que acada: 30m

Cor: cortiza parda grisácea

Tempada: marzo-maio

O piñeiro manso medra para despois abrirse mediante pólas de semellante grosor nunha copa arredondada e achata, en forma de parasol. A superficie do toro caracterízase por dispor de placas de cor agrisada, separadas por fendas avermelladas.

As raíces alónganse unha boa distancia dende o toro, mais a pouca profundidade. Gusta de solos arentos. As acículas son sensiblemente más curtas (de 8 a 10 centímetros de lonxitude). As piñas son más curtas tamén (ata 12 cm), pero más grosas, e maduran en tres anos. O porte é tamén algo máis pequeno, acadando como máximo os 30 metros. Os piñóns son grandes (entre 1,5 e 2 centímetros con á de menos de 1 mm) e comestibles. As piñas son ovalo-esféricas de entre 10 e 15 cm de lonxitude e ao madurecerer, dan piñóns cubertos dunha codia dura, de 1 cm de lonxitude, carnosos e saborosos, podendo ter piñas no seu primeiro ano de maduración xunto con outras listas para ser recollidas na copa dun mesmo piñeiro manso.

A floración prodúcese entre marzo e maio. As flores masculinas son alongadas, case cilíndricas e agrúpanse nas base das agullas más novas.

Piñeiro insigne

Outros
nomes

Pinus radiata

Altura que acada: 30m

Cor: albura da madeira branca amarelada, que se escurece ao darlle a luz, mentres que o duramen ten unha cor parda

Tempada: todo o ano

As súas follas se presentan en grupos de tres acículas, no canto de dúas como ocorre na maioría dos piñeiros. As piñas son más cativas que as do piñeiro bravo.

É de talle medio a elevado, de aproximadamente 30 metros de altura. A vantaxe é que é unha especie de crecemento rápido xa que alcanza un diámetro de toro de máis de 50 centímetros en 25 ou 35 anos. Posúa unha copa aplanada ou abovedada na súa madureza, coas pólas inferiores estendidas.

Ten o tronco recto con ritidoma grosso de cor parda-avermellada. As follas, tipo arume, son duns 15 cm de lonxitude agrupadas en tres acículas. Estróbilos ovoides de 7–14 cm de lonxitude agrupados en parellas ou verticilos de 3-5 coas escamas externas moi prominentes.

As piñas son más cativas que as do piñeiro bravo, non superando os 12 cm de lonxitude e son ovoides e moi asimétricas. Os piñóns miden entre 5 e 8 mm.

É unha árbore ximnosperma da familia das pináceas, de folla perenne orixinaria da baía de Monterey, en California.

Carballo

Outros
nomes

Quercus robur

Altura que acada: 15-20m

Cor: castaño e verde escuro

Tempada: novas follas por abril ou maio, as landras maduran en setembro e caen en outubro

O carballo é unha árbore anxiosperma da familia das fagáceas.

Esténdese por zonas de clima atlántico en calquera tipo de terreo, tanto en chairas como en ladeiras rochosas, desde o nivel do mar ata os 1 000 metros de altitude. É unha árbore robusta, que pode vivir varios séculos e acadar os 40 metros de altura con pólas que comezan xa desde a parte inferior.

Cando a formación é monoespecífica, só de carballos, o bosque é denominado carballeira. Se se mesturan outras especies de clima atlántico chamámolo fraga. Foi a especie máis abundante e dominante na Europa atlántica e segue a ser predominante no interior de Galicia.

A madeira do carballo é de excelente calidad e foi moi empregada na construción de embarcacións, trabes e estruturas das casas (cubertas, forxados), travesas do camiño de ferro etc., así como na fabricación de mobles e toneis. Tamén foi e segue a ser o principal combustíbel das lareiras e cociñas galegas.

Sobreira

Outros
nomes

Quercus suber

Altura que acada: 20m

Cor: flores amareladas

follas verde escuro no fai e unha tonalidade
máis clara no envés

Tempada: setembro-xaneiro

É unha árbore da familia do carballo e a aciñeira, a partir da cal é o único medio de onde se pode extraer a cortiza. Recibe en galego diferentes nomes comúns, entre os más difundidos están corticeiro e corticeira.

Botanicamente é unha árbore monoica, de folla simple, de forma denticular, alterna, perenne, verde escura, con nervación principal algo sinuosa e nerviación secundaria composta por entre 5 e 8 pares de canais, sen pelos e con estípulas caducas. As súas flores son unisexuais

A polinización é anemófila e os froitos teñen forma de glande (balouta, lande ou landra): cada froito está provisto dunha cúpula escuamiforme ou espiñenta.

Debido á súa casca formada como cortiza, a sobreira cultivouse dende hai tempo para a súa extracción. Cada oito a doce anos reproducése o espesor da capa de cortiza, en cada ciclo consecutivo con maior calidade cada vez.

Tileiro de folla grande

Outros
nomes

Tilia platyphylllos

Altura que acada: 30m

Cor: flores miúdasbrancas ou amarelentas
follas verde pálido

ramas pardo avermellada ou verdosas

Tempada: primavera-verán

Árbore caducifolia de copa de forma piramidal, co toro de casca cinsenta, gretada lonxitudinalmente, e que pode acadar grande altura (uns 30m).

Pólás e xemas de cor avermellada. Follas de 6–12 cm de lonxitude, de forma orbicular-ovada, dentada e punteadas, face verde botella e parte do envés algo esvaecido, rematan nun longo e evidente pico.

Flores miúdas de 5 pétales brancas ou amarelentas moi recendentas. Reúnense en feixes de entre 2 e 7 collidos por un longo rabiño que pendura dunha especie de follíña a xeito de lingüeta. Esta follíña (bráctea) é moi rechamangueira e característica, un tanto fibrosa e de cor verde pálida.

Froito ovalado, moi viloso e con 5 costelas que resaltan, polo menos cando maduro. Contén de 1 a 2 sementes. Madura a finais do verán ou polo outono. A casca é cinsenta, lisa en exemplares novos e rachada ao longo nos más idosos. Ramiñas de cor parda avermellada ou verdosas, ao principio e aveludadas.

Olmo temblón

Outros
nomes

Ulmus laevis

Altura que acada: 30-35m

Cor: chartreuse

Tempada: primavera

É unha gran árbore de folla caduca, pertencente á familia das ulmáceas.

A árbore ten unha altura similar ao olmo montano, aínda que menos simétrico, cunha estrutura de ramas más frouxa e unha coroación menos claramente redondeadas. Alcanza tipicamente unha altura e anchura de > 30 m, cun tronco < 2 m diámetro á altura do peito. O extenso sistema de raíces pouco profundas en última instancia, forma altos contrafortes na base do tronco.

As follas son caducas, alternas, simples elíptica con punta afiada, relativamente delgada, a miúdo de textura case como de papel e moi translúcidas, con envés tomentoso. As flores apétalas, polinizadas polo vento, aparecen antes que as follas na primavera, prodúcense en acios de 15-30; teñen 3-4 mm de ancho sobre talos de 20 mm de longo. O froito é un alado samara <15 mm de longo por 10 mm de ancho cun bordo ciliado marxe, a única semillaredondeada de 5 mm madura a finais da primavera.

Olmo común

Outros
nomes

Ulmus minor

Altura que acada: 40m

Cor: cortiza pardo-agrisada ou pardo escura
flores verdosas ou pardas avermelladas

Tempada: primavera

É unha árbore caducifolia de porte elevado e robusto, que pode alcanzar unha altura de ata 40 m. O seu tronco é grosso, algo tortuoso e baleirado nos exemplares vellos, sobre todo os sometidos a podas; cortiza pardo-agrisada ou pardo escura, moi áspera e rachada. Copa ampla, de follaxe densa, redondeada, que proyecta unha sombra intensa. Ramillas delgadas, lampiñas, con cortiza lisa, de cor parduzco, en ocasións con cortiza. Follas simples, alternas, aovadas, puntiagudas, co bordo simplemente ou dobremente aserrado, redondeadas ou acorazonadas, con asimetría basal debido a que a inserción superior do limbo no peciolo ten lugar a unha distancia menor da inserción co ramillo.

Flores precoces, agrupadas en inflorescencias de ata 30 flores, de forma que o froito madura e se disemina antes de que as follas estean completamente formadas. Os froitos teñen forma de sámara esmagada cun órbitular que rodea completamente a semente, e están agrupados. Inicialmente son de cor verde clara, frecuentemente tinguidos de vermello, sobre todo nas proximidades da semente, tornándose pardo-amarelados antes de caer; teñen unha lonxitude de entre 7 e 9 mm.

Conífera caducifolia de tamaño mediano a grande que alcanza entre 25 a 45 m de altura. O tronco pode chegar a medir 1 m de diámetro (excepcionalmente ata 2 m e 55 m de altura). A copa é cónica na primeira etapa do seu desenvolvimento alargándose coa idade: as ramas principales son erectas mentres que as laterais son a miúdo pendulares. Os brotes son dimórficos, o crecemento atópase dividido en brotes longos (entre 10 a 50 cm de longo) con varias xemas e curtos, de entre 1 a 2 mm de longo cunha soa xema.

As follas son aciculares de ata 3,5 cm de lonxitude, de cor verde clara tornándose amarelo claro antes da caída, no outono. Os amentos xorden despois das follas; os masculinos, de cor amarela, son pequenos e numerosos, mentres os femininos, vermellos e más grandes, danse en menor número e mantéñense erectos sobre as ramas. Os conos, de 2 a 6 cm de longo, son erectos, de forma cónico-ovoide e están formados por unhas 30 a 70 escamas erectas ou lixeiramente incurvadas. A cor oscila entre o verde ao avermellado cando están inmaturos, volvéndose marrón ao madurar, momento no que liberan as sementes, de 4 a 6 meses despois da polinización. Estes conos xa sen sementes adoitan permanecer na árbore durante moitos anos, volvéndose agrisado-negruzcos.

Outros
nomes

Larix decidua

Altura que acada: 25-45m

Cor: verde claro tornándose amarelo claro antes da caída

Tempada: floración na primavera
os conos maduran no outono

É unha árbore de ata 25 m de altura que se caracteriza por presentar as acículas agrupadas por 5 no seu correspondente braquiblasto.

Conta con cículas moi abundantes, azuladas e reunidas en grupos de 5 con lonxitude entre 5 e 10cm. As piñas teñen forma de tonel, con escamas redondeadas.

Outros
nomes

Pinus cembra

Altura que acada: 25m

Cor: verde claro

Tempada: marzo-maio

Pino negro

Outros
nomes

Pinus uncinata

Altura que acada: 25m

Cor: verde escuro

cortiza gris escura ou pardo-agrisada

Tempada: xuño a xullo e as piñas maduran a finais do segundo verán diseminando durante a primavera do terceiro ano

É unha árbore pouca elevada que raramente supera os 20m de altura, con copa xeralmente cónica ou piramidal e follaxe moi densa e escuro. Tronco recto, columnar, salvo en situacíons moi expostas ou ventisqueros, en que se arquexa polo peso da neve, ramificado case desde a base, con cortiza gris escura ou pardo-agrisada. Follas aciculares, cor verde-escura, de 3 a 8cm de longo por 1,5 a 2mm de grosor, con bordo áspero, en disposición moi densa sobre as ramas e agrupadas por parellas; mantéñense de 2 a 5 anos e son algo ríxidas pero pouco punzantes. Piñas case sentadas, aovadas ou aovado-cónicas, asimétricas, de cor parda algo lustroso, con escamas provistas dun escudete, recurvado cara atrás, ganchudo, miden de 5 a 7cm por 2 ou 3 de ancho. Piñóns de cor parda-agrisada ou negruzcos de 4 a 5mm, longamente alados (con á de ata 1,6cm).

É unha especie monoica.

A floración prodúcese de maio a xullo e as súas piñas maduran de finais de setembro a outubro. Entre 15 a 17 meses despois ábrense, ou durante a primavera seguinte.

Outros
nomes

Laurus nobilis

Altura que acada: 5-10m

Cor: flores amarelentas
follas azuladas

Tempada: setembro-outubro

O loureiro común é unha árbore dioica de folla persistente de 5–10 m de altura, de toro recto coa casca cinsenta e a copa mesta, escura. Ramallos ergueitos. Follas azuladas, alternas, lanceoladas ou oblongo-lanceoladas, de consistencia algo coriácea, recendente, co borod en ocasións algo ondulado. As follas dos exemplares en Galiza acostuman ser menos coriáceas, más claras e anchas, especialmente cando medran en locais húmidos e sombrizos. Ápice agudo e base atenuada. Miden uns 3–9 cm de lonxitude e posúen curto pecíolo. A face é de cor verde escura lustrosa, mentres que o envés é máis pálido.

Flores dispostas en umbelas sésiles de 4-6 flores. As flores, de 4 pétalos aparecen en marzo-abril, e son amarelentas. Flores masculinas con 8-12 estames de arredor de 3 mm, case todos provistos de 2 nectarios opostos, subbaxilares; xineceo rudimentario. Flores femininas con 2-4 estaminodios apendiculados; ovario subsésil; estilo curto e grosso con estigma trígono. O froito é unha baga, ovoide, de 10–15 mm, negra na madureza, suavemente acuminada con pericarpo delgado. Semente única de 9 por 6,5 mm, lisa. Madura a principios do outono

Freixo de folla pequena

Outros
nomes

Fraxinus angustifolia

Altura que acada: 18m

Cor: verde

Tempada: febreiro-abril

É unha árbore da familia das Oleaceas. É o freixo máis común na Península Ibérica, en Galiza abunda no sur do país, sendo substituído no norte polo freixo común (*Fraxinus excelsior*).

Árbore caducifolia que pode acadar os 18m de altura, coa copa ampla e o toro cunha casca cinsenta e rugosa e gretada. Follas opostas con 7-9 folíolos de forma ovado-lanceolada, coa base enteira e finamente dentados na metade superior. Limbo verde claro na face superior, con pubescencia nos nervios da cara posterior. Pecíolos con peliños. As xemas son de cor castaña clara.

Flores aparecendo ao principio da primavera despois de desfacerse das súas follas xeralmente ao comezar o inverno ou con posterioridade. Son dioicos, e dispóñense en mestas panículas terminais e axilares. Florea en febreiro-abril. Froito en sámara linear-lanceolada, truncada oblicuamente. Os froitos atópanse onde empeza a poliña do último ano.

Salgueiro branco

Outros
nomes

Salix alba

Altura que acada: 30m

Cor: follas gris prateado

cortiza gris escuro

Tempada: primavera-verán

É unha árbore de folla caediza de mediano ou gran tamaño que pode acadar os 30m de altura, cun toro que chega ao metro de diámetro e cunha copa irregular. A casca é pardo cinsenta cunhas fendas profundas nos exemplares vellos.

Os gomos acostuman ser pardo cinsentos ou pardo verdosos. As follas son más pálidas cás doutros salgueiros por mor da camada de peluxe que cobre as follas especialmente polo envés; son duns 5–10cm de longo e 0,5-1,5cm de largo.

As flores prodúcense cedo na primavera en candeas, e son polinizadas por insectos. É unha especie dioica, con candeas (amentos) masculinase femininas en árbores separadas; as candeas masculinas teñen 4–5cm de longo, as femininas 3–4cm de longo durante a polinización, alongándose cando o froito vai chegando.

Na maduración, a mediados do verán, as candeas femininas comportan numerosas cápsulas miúdas duns 4mm, con cadansúas numerosas sementiñas que incorporan unha especie de peluxe abrancazada que facilita o espallamento co vento.

Carballo negro

Outros
nomes

Quercus pyrenaica

Altura que acada: 25m

Cor: verde claro polo envés que se torna en rosado cando empezan a brotar

Tempada: maio-xuño

É unha especie de carballo monoico que habita en bosques caducifolios. Pode chegar até os 20 ou 25m.

Ten raíces profundas, cun eixo central e numerosas raíces horizontais estoloníferas. O tronco é derecho e de cor grisalla ou parda, grosa e con gretas; a copa é alta e ampla.

As follas miden 8-16 x 4–12cm, cun pecíolo de 5–20mm; son simples, alternas, de forma elíptica e moi pinnatipartidas; teñen cor verde cincenta mate na face e abrancazada polo tomento no envés.

As landras, de 1,5-4,5cm, teñen unha cúpula que cubre más da metade, e teñen un pedúnculo de non máis de 4cm.

Os cerquiños teñen flores unisexuais. Florecen entre maio e xuño.

Pino negro

Outros
nomes

Pinus mugo

Altura que acada: 20m

Cor: follas verde intenso

cortiza morada e marrón escuro

Tempada: todo o ano

É unha árbore de porte rastrero que ten unha altura máxima de 20 metros. Presenta acículas agrupadas en parellas, e ten unha piña de pequeno tamaño simétrica, sentada e de apófisis non prominente, o que o diferencia de *Pinus uncinata*, co cal está estreitamente relacionado e ao que algúns autores consideran unha subespecie (*Pinus mugo* ssp. *uncinata*).

É unha árbore de copa entre alongada e cónica, coas ramas baixas achegadas ao chan, e o tronco é normalmente recto e grosso pero ás veces tortuoso e coa copa deformada. Follas fortes, escuridades e punzantes, moi achegadas. As piñas son asimétricas coas escamas prominentes. O epíteto "uncinata" fai referencia precisamente a este aspecto de "gancho" das escamas.

Arbustos

Camelio común

Outros
nomes

Camellia japonica

Altura que acada: 6-9m

Cor: fucsia

Tempada: xaneiro-marzo, setembro-outubro

Son arbustos ou arboriñas que alcanzan un tamaño de 1,5-6 (-11) m de altura.

As ramas novas son de cor marrón agrisada; as ramillas do ano en curso púrpura marrón, glabras. Peciolo de 5-10 mm, pubescentes ou glabros adaxialmente; a lámina da folla amplamente elípticas, elípticas, ou oblongo-elípticas, 5-10,5 (-12) × 2,5-6 (-7) cm, coriáceas, envés pálido punteado glandular verde e marrón, o fai verde escuro, ápice cortamente acuminado e cunha punta obtusa. Flores axilares ou subterminales, solitarias ou en pares, de 6-10 cm de diámetro. Subsésiles. Pétalos de 6 ou 7, pero a miúdo más de cultivares, rosa ou branco.

O froito é unha cápsula globosa de 2,5 a 4,5 cm de diámetro con 1 ou 2 sementes por lóculo; pericarpo 5-8 mm de grosor cando está seco, amaderado. Sementes marróns, semiglobosas a globosas, de 1-2 cm de diámetro. Fl. xan-mar, fr. setembro-outubro. Ten un número de cromosomas de $2n = 30, 45, 75$.

Nos seus hábitats naturais crece 6-9 m de altura. É usualmente vermello, flores penta-petaladas de 5-8 cm de diámetro. Hai más de 2000 híbridos desenvolvidos de *Camellia japonica*. A forma das flores pode variar do vermello ao rosa e branco, e ás veces con tiras e manchas multicoloreadas.

Acebillo

Outros
nomes

Ruscus aculeatus

Altura que acada: 30-80cm

Cor: verde escura

Tempada: dende outono ata primavera

É un pequeno arbusto de 30 a 80 cm de altura de cor verde escura, con rizomas subterráneos dos que saen talos florais masculinos ou femininos.

En ambos casos presenta dous tipos de talos: os normais son lisos e arredondados, mentres que os outros teñen falsas follas, de forma ovolanceolada de 2 a 3 cm de lonxitude e acabadas cunha punta ríxida e punzante.

As follas verdadeiras son diminutas, a modo de pequenas escamas lanceoladas e cun pequeno esporón, que normalmente pasan desapercibidas.

Aparecen nas axilas e teñen entre 3 e 4 mm de lonxitude. Ou que semellan ser as follas dá planta son realmente unhas poliñas modificadas, denominadas tecnicamente cladodios*, con forma de folla lanceolada ancha, de cor verde e consistentes, rematadas nun apéndice espiñento e dispostas alternadamente.

*cladodio: Tallo modificado, aplanado, que tiene la apariencia de una hoja y que la reemplaza en sus funciones.

Salgueiro, Mimbrera

Outros
nomes

Salix atrocinerea

Altura que acada: ata 22m

Cor: verde escura

Tempada: dende febreiro ata abril

Arbusto ou arbolillo de ata 22 m, coas ramas dereitas e alongadas; as más novas, pilosas; as de máis dun ano, con tendencia a facerse lampiñas e lustrosas.

As follas son enteiras ou con dentes grosos e pouco marcados, rugosas, cos nervios prominentes, de xeito ovado ou lanceolado, porén algo más anchas na parte apical; ao nacer son aveludadas e moi pilosas polas dúas bandas, pero pola face superior tenden a perder ou pelo tornando a cor verde escura; a parte inferior de cor cincenta, a miúdo con pelos ferruxinosos. Os pecíolos son duns 5 – 15 mm, canaliculados pola parte superior.

As flores dispóñense en candeas moi peludas que nacen antes que as follas; os masculinos son ovados ou ovadoblongos, case sentados, con brácteas foliáceas na base; as brácteas do amento son de base pálida e terminación castaña escura, moi pilosas, cada unha con dous longos estames na súa axila e un nectario alongado; os amentos femininos son cilíndricos, con brácteas semellantes, cada unha cun nectario e mais un pistilo ovado-cónico densamente piloso, rematado nun estilo curto con 4 lóbulos estigmáticos.

O froito é unha cápsula tomentosa que se abre en dúas valvas, con sementes cubertas de pelos abrancazados.

Mirto de Brabante, Mirto bastardo

Outros
nomes

Myrica gale

Altura que acada: 100-200cm

Cor: verde

Tempada: todo o ano

Mirto de Brabante ou mirto de turbera (*Myrica gale*) é unha especie vexetal, pertencente á familia das miricáceas.

En xeral, crece na aceda turba de turberas, e para facer fronte a estas difíciles condicións de pouco nitróxeno, a raíz ten que fixar o nitróxeno con actinobacterias que permiten ás plantas crecer.

Trátase dun arbusto caducifolio que alcanza os 1-2 m de altura. As follas están dispostas en espiral, simples, de 2-5 cm de longo, oblanceoladas cónicas cunha base máis ampla e punta, e un engurrado ou finamente dentado marxe. As flores son amentos, con masculinas e femininas en diferentes plantas (dioico). O froito é unha pequena drupa.

Outros
nomes

Calluna vulgaris

Altura que acada: 20-50cm

Cor: malva

Tempada: finais de primavera, verán é ata o outono

Coñecida tamén como queiroga, queiroga de cruz, uz de monte ou, simplemente uz, é unha especie fanerógama do xénero Calluna pertencente á familia das ericáceas.

É un subarbusto de 20-50 cm. de altura que presenta gran cantidade de pólas erguidas de cor marrón avermelladas, con follas miúdas e moi numerosas con flores tamén cativas de cor malva que forman un acio terminal. Florece a finais de primavera, no verán até o outono. O froito é unha cápsula redondeada con peluxes que contén numerosas sementes. Ábrese en 4 valvas. As sementes son ovais, de cor rubia.

É unha planta que mora en matogueiras e landas. Medra en solos acidófilos, non calcarios e asollados. É máis frecuente atopala nas clareiras das fragas mais tampouco é estralo atopala en zonas opacas. Sole ser máis abondosa nas zonas montañosas. A presenza desta planta nun bosque amosa un grande empobrecemento do solo. Forma parte dos matos con toxos e uces, e dos matos de substitución dos bosques que foron queimados ou tallados. Desenvólvese sobre solos acedos (silíceos) pobres, de espesor xeralmente menor de 50 cm e humidade variábel.

Berecillo das escobas

Outros
nomes

Erica tetralix

Altura que acada: 40-70cm

Cor: rosa

Tempada: verán-outono

É unha planta perenne, un subarbusto con pequenas flores caídas en forma de campá de cor rosa que nacen en acios compactos nos extremos dos seus talos, e follas en verticilos de catro (de aí o nome). As flores aparecen no verán e outono.

O seu hábitat natural atópase nas áreas húmidas, e tamén en certas rexións pantanosas. Nos pantanos, brezales húmidos e bosques húmidos de coníferas, a *Erica tetralix* pode converterse na flora dominante.

Carroncha, Argaña

Outros
nomes

Erica ciliaris

Altura que acada: 40-70cm

Cor: rosa forte

Tempada: dende verán ata outono

A carroncha ou argaña (*Erica ciliaris*) é un arbusto da familia das ericáceas.

De ata 70 cm de altura, coas ramas novas cubertas densamente por pelillos. Follas dispostas en verticilos de 3 ou 4, lanceoladas ou ovadas, con pelos nas súas marxes, podéndose ver parte do envés de cor esbrancuxada. Flores hermafroditas tetrámeras (4 sáibaos, 4 pétaos soldados formando unha corola acampanada de 8 a 11 mm, 8 estambres), agrupadas en acios terminais, con pedicelos pelosos, corola de cor rosa forte, con todos os estambres incluídos no seu interior ou só sobresaíndo da mesma os ápices dos seus anteras.

Froito seco tipo cápsula. Florece no verán e outono.

Sobre areniscas con chans encharcados ou moi húmidos. En brezales e matogueiras, con toxo sobre chans acedos e algo húmidos.

Rododendro

Outros
nomes

Mugo Rhododendretum

Altura que acada: 30-120cm

Cor: rosada

Tempada: comenzos da primavera

Arbusto de ata 1.2 m, con numerosos talos tortuosos e erectos. As follas son alternas, elípticas, agudas e coriáceas, dun verde escuro brillante no fai e dunha cor avermellada no envés (xa que está densamente cuberto por escamas con esta coloración).

A inflorescencia é un acio terminal de poucas flores, con brácteas escarioas. O cáliz está formado por 5 sáibaos ciliados e ± soldados. A corola presenta 5 pétaos soldados ata a súa metade, dun rosa vivo. O froito é unha cápsula dehiscente por 5 valvas.

Forma o estrato arbustivo dos piñeiraos de piñeiro negro e é dominante nas matogueiras subalpinas.

Buxo común

Outros
nomes

Buxus sempervirens

Altura que acada: 100-200cm

Cor: verde escura

Tempada: dende maio ata xuño

Buxus sempervirens, ou buxo común, é de hábito arbustivo ou arbóreo; alcanza excepcionalmente os 12 m de altura, cun talo moi ramificado cuberto dunha cortiza lisa nos exemplares novos, sucada de resquebrajaduras nos adultos, de cor pardogrisáceo. As follas son lanceoladas a ovadas ou elípticas, opostas, coriáceas, de cor verde escura polo fai e más claro no envés, de ata 30 mm, co bordo algo curvado cara abaixo.

Crece de forma silvestre en zonas de matas, outeiros e outros terreos secos e rochosos. Prefire a media sombra, aínda que tolera o sol se conta con humidade suficiente. Prefire chans ben drenados, ricos, nunca encharcados, lixeiramente calizos se non son neutros. Requiere dun inverno fresco, resiste ben as xeadas, o vento e a seca.

De crecemento moi lento, pode chegar a vivir 600 anos.

Soporta ben as podas e non perde a follaxe no inverno. Pode brotar de cepa despois do lume.

Xesta de montaña

Outros
nomes

Genista purgans

Altura que acada: Ata 200cm

Cor: amarela dourada

Tempada: dende maio a xullo

O piorno galego (*Genista purgans*) é unha especie arbustiva pertencente á familia das fabáceas. Tamén recibe o nome de xesta de montaña.

Está formada por moitas pólas moi apertadas. Forma extensas matogueiras, só ou convivindo con outros arbustos.

As follas caen cedo polo que os talos están frecuentemente nus; as inferiores son trifoliadas, sen pecíolo; as florais sinxelas e tamén sentadas. Flores amarelas douradas, pequenas, (9–12 mm) solitarias ou por parellas na axila das follas, formando un acio máis ou menos denso na terminación das pólas sostidas por un pedúnculo de 2–6 mm. Cáliz membranoso, e forma de campá e piloso. Corola tipo bolboreta, co pétalo superior arredondado. O froito é un legume de 15 a 30 mm, recto ou algo curvo, moi comprimido lateralmente e cuberto de pelos aplicados á súa superficie. Florea de maio a xullo.

O aspecto que presenta é moitas veces almofadado para se defender do frío e abeirarse dos fortes ventos que zoan nas alturas.

Xenebreiro, Cimbro

Outros
nomes

Juniperus communis

Altura que acada: 100-200cm

Cor: verde

Tempada: primavera-outono

O xenebreiro ou cimbro (*Juniperus communis L.*) é un arbusto da familia das cupresáceas.

Juniperus communis pode chegar a alcanzar 1 ou 2 metros de altura de lento desenvolvemento que, crecendo en condicións óptimas, forma un arbolito de dimensións algo maiores (ocasionalmente pode chegar aos 10 metros). As súas follas, con forma de agulla grande e reunidas en espirais de tres son de cor verde e presentan unha única banda estomatal branca na cara exterior. Acabadas en ápice puntiagudo de certa dureza.

É un arbusto dioico, polo que as plantas sepáranse en membros femininos e masculinos. As flores aparecen na primavera e as femininas frutifican no outono.

Os gálbulos, conos de forma esférica de entre 4 a 12 mm de diámetro, de cor verde agrisada que ao madurar, ao cabo de 18 meses, pasan ao negro purpúreo cunha pátina cerosa de cor azulado. Normalmente teñen 3 (en ocasións 6) escamas carnosas fusionadas e en cada escama unha única semente, estas son dispersadas polos paxaros ao inxerilas. Os gálbulos masculinos son amarelos, de 2-3 mm de longo e caen tan pronto liberan o pole.

Outros
nomes

Rhododendron hirsutum

Altura que acada: 20-100cm

Cor: rosada

Tempada: comenzos da primavera

É un arbusto de folla perenne que alcanza alturas de 20 a 100 cm.

Os grosos talos e ramas están densamente ramificados. Nos brotes novos atópanse dispersos pelos e son pouco escamosos. As follas teñen entre un e tres centímetros de longo e 1,5 cm de ancho. A súa forma adoita ser estreita elíptica.

As follas están salpicadas por ambas as partes de glándulas verdes que son inicialmente amareladas e parduzcas despois. A parte superior é de cor verde brillante e sen pelos. As flores son hermafroditas e están nos extremos das ramas.

Herbáceas

Tabaco de montaña

Outros
nomes:

Arnica Montana

Altura que acada: 20-60cm

Cor: amarela

Tempada: maio, xuño e xullo

Planta duns 20-60 cm de altura, con talos erectos simples ou algo ramificados, un pouco pubescente glandulosa.

Ten as follas basales en roseta e as caulinares escasas, opostas, ovaladas-lanceoladas enteiras ou con dentes obtusos e praticamente glabras. As brácteas involucrales son lanceoladas e agudas. Os capítulos chegan aos 7-8 cm, xeralmente solitarios, ou ao final de ramas opostas.

As flores, tanto lígulas como flósculos, son amarelas, e os seus froitos son aquenios duns 4 mm, estreitos, hirsutos, de cor parda escura e con vilano de pelos finos algo crebados.

Campanillas

Outros nomes:

Narcissus bulbocodium

Altura que acada: 10-25cm

Cor: amarela

Tempada: dende mediados de Maio, ata finais de Xuño

É unha planta pequena con flores grandes e solitarias. Follas de cor verde escura de 1,5 a 4 mm de ancho, ascendentes.

Talo cilíndrico de cor verdosa, de 10 a 25 cm de altura. Raíz bulbácea. Flores de cor amarela clara, espata visible e papirácea.

Corola obcónica de 8 a 25 mm de longo, tépalos pequenos puntiagudos, estames longos cos filamentos curvados que non sobresaen do bordo e estilo longo. Froito en cápsula con 3 valvas.

Distribuese en prados e pastos de outeiros e montañas, areais en alta montaña.

Trompeta de medusa

Outros nomes:

Narcissus cyclamineus

Altura que acada: 20-50cm

Cor: amarela

Tempada: febreiro-abril.

É unha especie de planta bulbosa da familia Amaryllidaceae, única especie da sección Clycamenei.

De xeito natural, atópase distribuída exclusivamente na franxa atlántica de Galiza.

Presenta flores pequenas de cor amarela, cos pétalos revirados, e que medran a primeiros da primavera. A principal característica definitoria destas flores é a súa infrecuente trompeta central longa e estreita, mentres que a sección exterior está dobrada sobre si mesma, creando así unha semellanza cos ciclames.

Junquillo Branco, Faroliños

Outros nomes:

Narcissus triandrus

Altura que acada: 20-30cm

Cor: branca

Tempada: abril e maio

É unha planta bulbosa da familia das amarilidáceas e o único membro do xénero *Narcissus* na sección *Ganymedes*.

Especie moi característica dentro do xénero *Narcissus*, con flores en grupos de 1-8, péndulas, de cor branca, amarela pálido ou amarela intenso; o tubo do perigonio é longo e tubular, a coroa con forma de copa más ou menos alargada e os tépalos reflexos e retortos. Estames inferiores incluídos no tubo, os superiores saíntes. Follas de 1-8 mm de anchura, coa face acanalada e o envés estriado.

Florece na primavera en brezais, bosques e zonas rochosas. En espazos solleiros entre repisas de pedregais, carrascais, e berrocais.

Outros nomes:

Centaurea janeri

Altura que acada: 10-20cm

Cor: rosa-violeta

Tempada: maio e xuño

Planta perenne. Talos 5-10 cm, numerosos, ascendentes, simples. Indumento lanuginoso moi canescente, de aspecto branco ou gris. Follas basales e flores dunha cor rosa-violeta.

Trátase dunha planta hermafrodita que florece nos meses de maio e xuño. O pastoreo, a colecta de planta, a queima ou a extracción de area e grava, son algunas das causas que están a perigar esta especie.

Postratus

Outros nomes:

Chaetopogon fasciculatus

Altura que acada: 3-40cm

Cor: verde

Tempada: abril-xuño

Chaetopogon é un xénero monotípico de plantas herbáceas de a familia de as poáceas. A súa única especie, *Chaetopogon fasciculatus*, é orixinaria da rexión de o Mediterráneo.

É unha especie de planta herbácea da familia das poáceas. É a única especie do seu xénero.

Ten talos de 3-40 cm de altura, erectos, geniculado-ascendentes ou decumbentes, glabros. Follas glabras, con lígula de 2-4 mm, e limbo de ata 10 x 1,5 cm, plano ou convoluto na desecación.

Panícula de 1-10 cm, subcilíndrica ou elipsoidea, con ramas escábridas e pedúnculos de c. 0,2 mm. Espiguillas de 2,5-4 mm. Glumas de 2,5-4 mm, agudas, aculeado-escábridas; a inferior terminada en aresta de 3-10 (-15) mm, recta. Lema de 2,5-3 mm, obtuso-dentada, glabra. Anteras de 1,4-2,2 mm. Cariopsis de 2 x 0,3 mm, linear. Ten un número de cromosomas de $2n = 14$.

Corazoncillo, Herba de San Xoan

Outros nomes:

Hypericum perforatum

Altura que acada: 30-60cm

Cor: amarela dourada

Tempada: verán

Hypericum perforatum, tamén coñecida como hipérico, hipericón, corazoncillo ou herba de San Xoan, é a especie más abundante da familia das hipericáceas.

É unha planta común nos terreos de baixa e media altura.

Os pétalos da flor son de cor amarela dourada, con pequenas motas negras nos seus bordes, o apelativo latino perforatum provén das pequenas perforacións en realidade son bolsas de aceite esencial que poden verse a contraluz en cada unha das follas desta planta. Son o dobre de longos que os sáibaos.

Unha peculiaridade desta herba é que, ao esmagar entre os dedos algunha das suas follas, deixa unha mancha na pel, o seu zumo alaranxado.

Outros nomes:

Serapias lingua

Altura que acada: 10-40cm

Cor: púrpura-violáceas

Tempada: abril-xuño

A serapias en lingua (*Serapias lingua*) é unha planta herbácea perenne da familia Orchidaceae.

O xénero *Serapias* caracterízase por ter as flores erectas de cor púrpura ou violáceas e o labelo central con forma de lingua. *Serapias lingua* ten o labelo central bastante ancho e longo, más curto e menos reflexo que en *Serapias parviflora*, e non ten a base en forma de corazón como en *Serapias cordigera*. Florece dende abril ata xuño.

Vive en chans silíceos, en praderías húmidas, matogueira alta, en oliveirais, e bosques claros que deixen pasar suficiente luz.

Chega a desenvolverse en alturas de ata 1000.

Ruibarbo dos pobres

Outros nomes:

Thalictrum speciosissimum

Altura que acada: 50-250cm

Cor: amarela

Tempada: verán

O thalictrum speciosissimum é unha planta herbácea perenne que pode chegar a alcanzar os 0.5-2.5 m de altura.

Atópase en lugares sombríos cunha distribución cosmopolita.

As follas son alternas, compostas bipinnadas e normalmente de cor azul-verdoso. As flores son pequenas e sen pétalos, pero con numerosos estambres grandes e brillantes de cor amarela. Os sáibaos son grandes, brillantes e coloreados coma se fosen pétalos.

Oregano de auga, Herba pulgueira

Outros nomes:

Eupatorium cannabinum

Altura que acada: 50-150cm

Cor: rosa clara

Tempada: verán

A cannabina, *Eupatorium cannabinum* L., é unha especie de planta fanerógama pertencente á familia das asteráceas.

É unha planta de 5-15 dm de altura, raíces leñosas, talos altos, avermellados, ramosos e velludos. Follas opostas, lanceoladas e dentadas. As follas radicais teñen longos peciolos, mentres que as que saen do talo son curtos. As flores son de cor rosa clara.

É moi común en lugares húmidos, beiras dos ríos e outros lugares encharcados ou pantanosos.

Raíña do prado

Outros nomes:

Filipendula ulmaria

Altura que acada: 50-150cm

Cor: branca

Tempada: verán

Filipendula ulmaria ou raíña dos prados é unha especie de planta herbácea pertencente á familia das rosáceas.

A ulmaria (*Filipendula ulmaria* (L.) Maxim. 1879) distínguese de *Filipendula vulgaris* en ter follas basales con non más de 5 pares de folíolos, que miden máis de 2 cm; pétaos más pequenos, de 2-5 mm.

Pelosa, perenne, de talos simples ou ramosos de ata 2 m; raíces sen tubérculos. A inflorescencia adoita ser máis longa que ancha. Flores brancas con estambres, más longos que os pétalos. Florece no verán.

Habita en lugares moi húmidos, pantanos, prados higroturbosos.

Onagra de sáibao vermello

Outros nomes:

Oenothera glazioviana

Altura que acada: 50-150cm

Cor: amarela

Tempada: xuño-setembro

Oenothera glazioviana é unha especie de planta con flores da familia das onagras coñecida cos nomes comúns de onagra de flores grandes e onagra de sáibao vermello. Anteriormente críase que Oenothera lamarckiana era unha especie diferente, pero agora considérrala sinónimo de Ou. glazioviana.

É xeralmente unha herba bienal que produce un talo erecto de aproximadamente 1,5 metros (4,9 pés) en altura máxima. Ten unha textura aproximadamente peluda, os pelos con ampolas avermelladas ou bases glandulares. As follas engurradas miden ata 15 centímetros de longo.

A inflorescencia é unha vistosa espiga de moitas flores grandes. Cando está en capullo, os longos sáibaos vermellos son visibles. Cando florece, cada flor ten catro pétaos de cor amarela brillante de ata 5 centímetros de longo que se volven de cor laranxa a vermello coa idade. O froito é unha cápsula en forma de lanza de 2 ou 3 centímetros de longo.

Uvas do demo

Outros nomes:

Solanum dulcamara

Altura que acada: 100-200cm

Cor: morada

Tempada: verán-outono

Solanum dulcamara, a dulcamara, é unha planta trepadora do xénero Solanum.

A dulcamara é unha planta capaz de alcanzar os 4 m de altura, aínda que a maioría non chega aos 2 m. As follas son de 4-12 cm de longo en punta de frecha e lobuladas. As flores están en acios de tres a vinte e están formadas por cinco pétaos e estambres amarelos. O froito é unha baga vermella ovoide, velenosa para os humanos e o gando, pero comestible para os paxaros que dispersan as súas sementes. A follaxe é tamén velenoso para os seres humanos.

A planta é relativamente importante na alimentación dalgunhas especies de paxaros, como os zorzales que se alimentan dos seus froitos, a cuxo veleno son inmunes, dispersando as sementes. Desenvólvese en todo tipo de terreos con preferencia polas zonas húmidas e o sotobosque dos bosques de galería. Xunto con outras trepadoras crea un ambiente impenetrable e escuro onde se resguardan diversos animais.

Herba de lamparons, Herba de San Pedro

Outros nomes:

Scrophularia scorodonia

Altura que acada: 60-90cm

Cor: vermella

Tempada: marzo xuño

A escrofularia, herba de lamparons ou herba de San Pedro (*Scrophularia scorodonia*) é unha especie da familia Scrophulariaceae, natural de Europa.

Medra en lugares húmidos polos bosques, sebes e zonas pantanosas.

É unha planta herbácea vivaz con raíz tuberosa, talos cadrados que alcanza 60-90 cm de altura. As follas son opostas, ovais, dentadas e agudas. As flores son pequenas co cáliz de cor verde, corola de cor vermella ou púrpura, agrupadas en panículas. A corola ten un beizo trilobado. O froito é unha cápsula.

Herba da pulga

Outros nomes:

Galium

Altura que acada: 40-80cm

Cor: branca

Tempada: primavera-verán

Galium é un xénero de plantas herbáceas anuais e perennes da familia Rubiaceae.

Son herbas perennes ou de cando en cando anuais, terrestres, inermes, talos cuadrangulares, as flores bisexuais e/o unisexuales, polígamias ou dioicas. Follas en verticilos de (3)4-8(-10), sésiles a subsésiles, isofilas, enteiras ou de cando ásperas ata denticuladas nas marxes, sen domacios, 1-3-nervios, frecuentemente con grupos de células glandulares sobre todo cara ao ápice no envés; estípulas aparentemente ausentes (frecuentemente consideradas alongadas, foliáceas e verticiladas coas follas).

Froitos en esquizocarpos, dídimos ou subglobosos, secos ou carnosos, os mericarpos 2 ou frecuentemente con 1 destes abortivo, suborbiculares, lisos e glabros, tuberculados ou densamente pelosos con tricomas rectos ou uncinados; sementes elipsoidales, pegadas á parede do froito.

A algaravía pegañenta (*Parentucellia viscosa*) é unha planta herbácea da familia Orobanchaceae.

Planta semiparásita, herbácea, anual, de glándulas pegañentas, verde claro, recta, normalmente non ramificada, de 10-50 cm de alto, con talo cuadrangular. Follas opostas, oblongas, de ata 12 mm de longo e 5 mm de ancho, más ou menos afiadas, profundamente dentadas sobre todo as superiores.

Inflorescencias terminais, laxas, en espigas, con follas. Cáliz de 10-16 mm de longo, tubular, os 4 sáibaos tan longos como o tubo. Corola amarela, raramente branca, bilabiada, caediza. Tubo corolino de ata 25 mm de longo, pechado. Beizo superior en forma de casco, o inferior más longo, trilobado. 4 estambres, 2 más longos e 2 más curtos. Ovario súpero. Cápsula vellosa, apenas de 1 cm de longo. Sementes pequenas.

Nacen en praderías secas, beiras de arroios.

Outros nomes:

Parentucellia viscosa

Altura que acada: 10-50cm

Cor: amarela

Tempada: todo o ano

Planta herbácea perenne que durante o verán toma unha coloración branca, a altura da cal pode ser de entre 30 e 200 centímetros.

As follas son ovaladas e más ou menos de dúas a tres veces máis longas que amplas, o limbo normalmente enteiro ou debilmente ondulado. Na parte inferior, son agudamente cordiformes. Tende a crecer tanto en altura como en anchura, dando unha forma redondeada á planta. Rumex arifolius é unha especie de plantas da familia das poligonáceas.

Crece en zonas tépedas e frías.

Só se atopa nas altas montañas.

Outros nomes:

Rumex arifolius

Altura que acada: 30-200cm

Cor: avermellada

Tempada: verán

Cola de raposo

Outros nomes:

Alopecurus pratensis

Altura que acada: 30-110cm

Cor: verde e ouro brillante

Tempada: verán

Alopecurus pratensis é unha planta perenne da familia das poáceas.

Forma prados especialmente en chans neutros. Alcanza unha altura ao redor de 110 cm. O talo é erecto e dobrado na base. As follas teñen ao redor de 5 mm de ancho. A inflorescencia é cilíndrica. Planta perenne de vida longa, con rizoma cundidor e estolones más ou menos longos. Talos ergueitos ou algo abacelados na base, ás veces con raíces nos nós, lisos.

Sanguisorba officinalis é unha especie de planta perenne pertencente á familia das rosáceas.

É unha planta perenne de follas basales e inferiores imparipinnadas de 3-7 cm de lonxitude. cos folíolos dentados (9-12 dentes en cada lado). As superiores son pouco numerosas e más pequenas. Alcanza os 15 cm a 2 m de altura. Ten unha raíz negra por fóra e de cor rosada o seu interior. Esta especie distínguese doutras Sanguisorba polas súas glomérulos de flores de cor púrpura escura (todas hermafroditas), situados sobre longos pedúnculos laterais.

Habita en prados de sega e herbais moi húmidos de montaña.

Pimpinela dos prados

Outros nomes:

Sanguisorba officinalis

Altura que acada: 15-200cm

Cor: púrpura escura

Tempada: primavera-verán

Siso, Alambrón

Outros nomes:

Festuca eskia

Altura que acada: 15-25cm

Cor: verde escura

Tempada: todo o ano

Esta festuca é unha planta vivaz de 20 a 50 cm de alto, cespitosa cuxa floración coincide co verán e a polinización é realizada polo vento.

As súas follas, dun verde brillante a glaucas, están enroladas como nos xuncos, grosas (1 a 1,5 mm) e punzantes. As follas basales son moi longas, a miúdo curvadas, lisas e glabras. O seu lígula é moi longa (4 a 7 mm) e a miúdo ajada. As flores son matizadas de verde, de amarelo e de violeta en panícula, cuxo talo se fixa illadamente ou por binomio. As espiguillas son bastante longas (de 8 a 10 mm) e teñen de 5 a 8 flores. As glumas son desiguais . As glumelas inferiores son lanceoladas e moi membranosas . Levan 5 nervios paralelos prolongados por unha curta punta ou unha interrupción.

Só alcanza 15 cm de alto, pero esténdese ata 25 cm e forma un atractivo coxín de follas aciculares erizadas de cor verde escura. As cabezuelas florais son delgadas e cabizbajas, saen no verán.

Festuca indigesta, tamén chamado lastón, alambrillo ou rompebarriga, é unha especie de herbácea da familia das gramíneas (Poaceae).

Atópase nos pasteiros oromediterráneos silíceos, sendo nestas formacións a especie dominante, aínda que se neste piso de vexetación a humidade edáfica aumenta daría paso ao cervún (*Nardus stricta*).

É unha planta perenne e cespitosa. É unha planta herbácea que alcanza unha altura máxima de 40 cm, debido ás duras condicións do seu medio físico. Ten follas con vaina de marxes soldados, con tres nervios principais. O limbo curvado, encartado ríxido e glauco. As espiguillas son lanceoladas con tres ou cinco flores violetas ou púrpuras, Grumas desiguais con marxe escarioso. Florece entre maio e xuño. A inflorescencia é en forma de panícula, e mide de 2 a 9 cm.

Outros nomes:

Festuca indigesta

Altura que acada: 20-40cm

Cor: verde grisácea

Tempada: maio-xuño

Lique

Outros nomes

Cladonia subgenus

Altura que acada: 2-5cm

Cor: agrisado, esbrancuxado ou gris amarronado

Tempada: todo o ano

Son a principal fonte de alimento para renos e caribúes. Extráense compostos antibióticos dalgunhas especies para facer cremas antibióticas. A especie verde clara *Cladonia stellaris* úsase en decoracións florais.

A presenza e o crecemento exuberante de alfombras das especies de *Cladonia* é un dos caracteres definitorios da duna gris, un hábitat prioritario para a conservación baixo a E.U. Directiva de Hábitats.

As especies de *Cladonia* son utilizadas como plantas alimenticias polas larvas dalgunhas especies de Lepidoptera incluíndo *Chionodes continuella*.